

Direktoratet for Kriminalforsorgen

12. november 2020
Sagsnr. 20-75-0004

Justitsministeriet
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Redegørelse vedrørende undvigelse fra Herstedvester Fængsel og ny indsatsplan mod undvigelser fra lukkede fængsler og arrester

En livstidsdømt drabsmand undveg fra Herstedvester Fængsel den 20. oktober 2020 kl. cirka 10.20 indtil 10.26, hvor han blev pågrebet af politiet.

Justitsministeriet anmodede den 21. oktober 2020 Direktoratet for Kriminalforsorgen om en redegørelse om undvigelsen og bad i samme forbindelse om at få oplyst:

1. Hvilke overvejelser, man i kriminalforsorgen på forhånd havde gjort sig i forhold til de sikkerhedsmæssige rammer for anbringelsen af den indsatte,
2. hvilke foranstaltninger, der er truffet for at sikre, at den indsatte ikke undviger igen, samt
3. om der er konkrete læringspunkter fra undvigelsen, og hvordan disse i givet fald vil blive håndteret.

Kriminalforsorgen har udarbejdet vedlagte redegørelse, der indeholder en beskrivelse af placeringen og indsættelsen af den indsatte i Herstedvester Fængsel, det konkrete hændelsesforløb i forbindelse med undvigelsen og eftersættelsen samt de sikkerhedsmæssige overvejelser og tiltag, som undvigelsen har givet anledning til i forhold til Herstedvester Fængsel.

Idet der - trods et øget fokus på sikkerhed de seneste år - har fundet flere alvorlige undvigelser fra lukket regi sted, er der ligeledes udarbejdet en indsatsplan mod undvigelser fra lukkede fængsler og arrester. Indsatsplanen indeholder en række tiltag, som enten allerede er gennemført eller gennemføres inden for meget kort tid for at øge sikkerheden. Nogle af tiltagene er målrettet Herstedvester Fængsel, mens andre mere generelt skal styrke indsatsen mod undvigelser.

Der er gennem de seneste år arbejdet med at etablere en ny sikkerhedsorganisation, som blandt andet styrker sikkerhedsindsatsen og det faglige fundament for varetagelsen af de fængselsfaglige opgaver. Indsatsplanen skal ses i forlængelse af dette arbejde.

1. I forhold til undvigelsen fra Herstedvester Fængsel har direktoratet vurderet, om det var forsvarligt, at den indsatte afsonede i Herstedvester Fængsel og ikke et andet lukket fængsel.

Ved placeringen af afsonere indgår en række parametre som f.eks. kriminalitetens art og straffens længde samt viden om den indsatte, herunder oplysninger om farlighed, undvigelsesparathed, relationer til kriminelle netværk og beskrivelse af psykisk tilstand fra blandt andet mentalerklæringen.

Som beskrevet i redegørelsen er Herstedvester Fængsel et lukket fængsel i laveste sikkerhedsklasse, og fængslet håndterer blandt andet afsonere med tidsubestemte straffe, hvor der som følge af kriminalitetens art og efter mentalerklæringen er grundlag for at iværksætte behandlingsmæssige initiativer.

Herstedvester Fængsel skal ikke håndtere indsatte, som er konkret og aktuelt personfarlige eller undvigelsestruede, eller hvor den indsatte har negativt stærkt styrende adfærd. Som lukket fængsel skal Herstedvester Fængsel dog - på trods af sin særlige målgruppe - generelt kunne håndtere indsatte, der på grund af kriminalitetens art betragtes som farlige, og indsatte, hvor der foreligger risiko for undvigelse. I forhold til sidstnævnte skal det bemærkes, at kriminalforsorgen betragter alle indsatte i lukket regi som værende i risiko for undvigelse.

For så vidt angår den konkrete indsatte, var han ved indsættelsen inden for fængslets målgruppe, ligesom der ikke forelå konkrete indikationer for, at den indsatte skulle have en adfærd, der - grundet farlighed eller undvigelsesrisiko - var uforenelig med placering i Herstedvester Fængsel.

Det bemærkes i den forbindelse, at den indsattes tidligere afsoning i Storstrøm Fængsel gav anledning til en række sikkerhedsudfordringer, hvilket var baggrunden for direktoratets beslutning om at placere den indsatte i Herstedvester Fængsel. Herstedvester Fængsel har - som lukket fængsel i sikkerhedsklasse 3 - generelt har et lempeligere afsoningsregime end lukkede fængsler i sikkerhedsklasse 1 og 2, ligesom fængslet i forhold til andre lukkede fængsler har et særligt fokus på behandling af de indsatte, hvilket ikke umiddelbart synes relevant i forhold til den konkrete indsatte. Henset til arten af den indsattes kriminalitet og den indsattes person i øvrigt var kriminalforsorgen bekendt med, at den indsatte kunne give anledning til sikkerhedsmæssige udfordringer, hvilket resulterede i udarbejdelsen af særlige forholdsordrer for håndteringen af den indsatte.

Set i lyset af det samlede forløb er det direktoratets vurdering, at der - på trods af den forudgående vurdering og sagsbehandling - ikke forud for indsættelsen i Herstedvester Fængsel var det nødvendige fokus på den indsattes vilje, evne og kapacitet til at planlægge og gennemføre alvorlige og personfarlige overfald på personale og undvigelser i forlængelse heraf. Det er indskærpet, at der i forbindelse med alle sikkerhedsvurderinger forud for indsættelse i Herstedvester Fængsel skal ske en konkret vurdering af den indsattes vilje, evne og kapacitet til at planlægge og gennemføre undvigelser, ligesom der indføres nye procedurer for, hvilke indsatte der placeres i Herstedvester Fængsel, så fokus på særligt undvigelses- og konfliktparate indsatte skærpes. Det bemærkes i den forbindelse, at kriminalforsorgen umiddelbart efter undvigelsen på baggrund af fornyede sikkerhedsvurderinger af de indsatte i Herstedvester Fængsel har overført yderligere fem indsatte til andre lukkede fængsler.

For så vidt angår den efterfølgende håndtering af den konkrete indsatte, der undveg fra Herstedvester Fængsel, kan det oplyses, at han som bekendt blev pågrebet igen få minutter efter undvigelsen, og at han efter endt politiafhøring og grundlovsforhør blev indsat som arrestant i andet lukket fængsel i en særligt sikret afdeling. Indsatte er efterfølgende overført til et tredje lukket fængsel med placering i den særligt sikrede afdeling, hvor han håndteres efter en markant skærpet forholdsordre, der er udarbejdet med henblik på at imødegå indsattes ekstraordinære personfarlige og undvigelsesparate adfærd.

2. Direktoratet har derudover vurderet, om den sikkerhedsmæssige håndtering af den indsatte i Herstedvester Fængsel har været tilstrækkelig.

Der blev umiddelbart efter undvigelsen nedsat en operativ sikkerhedstaskforce i Herstedvester Fængsel bestående af sikkerhedseksperter fra direktoratet og områdets sikkerhedsenhed. Taskforcen har foretaget en vurdering af sikkerhedsniveauet i Herstedvester Fængsel sammenholdt med anden fængselskapacitet i sikkerhedsklasse 3. Sikkerhedstaskforcen har konkluderet, at der foreligger en række forhold, hvor Herstedvester Fængsel ikke har haft tilstrækkeligt fokus på sikkerheden. Ikke alle forhold har nødvendigvis haft betydning for undvigelsen, men fængslets procedurer for effekter og visitationer vurderes at kunne have haft betydning for den konkrete undvigelse.

Trods målrettede forholdsordrer og ekstra opmærksomhed på den indsatte må det i hvert fald konstateres, at den indsatte - såfremt det lægges til grund, at genstandene er blevet fremstillet i Herstedvester Fængsel - har været i stand til over en vis tid at fremstille og opbevare en bombeattrap og en pistolattrap, der var så vellignende og virkelighedstro, at han ved anvendelse af attrapperne over for personalet kunne true sig ud af fængslet. Hvis den indsatte ikke havde haft mulighed for at fremstille attrapper af den fornødne beskaffenhed, er det tvivlsomt, om han havde været i stand til at true sig ud af fængslet. Samtidig må det konstateres, at den indsatte - ligesom andre indsatte i Herstedvester Fængsel - har haft mulighed for at bevæge sig uledsaget rundt i fængslets administrationsbygning i forbindelse med aftaler med behandlere mv. og i øvrigt deltage i møder med civilt ansat personale uovervåget.

Det er samlet set direktoratets vurdering, at den indsatte ikke er håndteret med den nødvendige sikkerhedsmæssige opmærksomhed. Dette bekræftes af, at den indsatte på trods af forholdsordrer og visitationer mv. med stor sandsynlighed har haft mulighed for at fremstille og opbevare en vellignende bombeattrap og en vellignende pistolattrap. Der lægges i den forbindelse navnlig vægt på, at den indsatte har arbejdet i et særskilt værksted uden fast overvågning, at sikkerhedsstandarderne om cellers visitérbarhed og omfanget af effekter i cellerne ikke har været efterlevet, at de indsatte har haft tilladelse til at besidde rygsække mv., og at sikkerhedsprocedurerne i fængslets administrationsbygning har været mangelfulde.

Som følge heraf er der iværksat og gennemført en række sikkerhedstiltag i Herstedvester Fængsel, ligesom der inden for kort tid vil blive iværksat yderligere tiltag. Tiltagene relaterer sig blandt andet til skærpede procedurer forud for placering af indsatte i fængslet, styrkede sikkerhedsprocedurer i fængslet og implementering af nye sikringstekniske løsninger i fængslet.

3. Direktoratet for Kriminalforsorgen har endeligt overvejet, om den aktuelle undvigelse og de seneste års alvorlige undvigelser fra lukkede fængsler og arrester giver anledning til generelle sikkerhedsmæssige overvejelser.

Det er fuldstændig afgørende, at kriminalforsorgen formår at sikre, at personer, der er indsat i kriminalforsorgens lukkede fængsler og arrester, ikke er i stand til at undvige. Derfor har Direktoratet for Kriminalforsorgen også kraftigt indskærpet over for områdedirektøren og institutionschefen, der har ansvaret for Herstedvester Fængsel, at der blandt andet gennem et øget ledelsesmæssigt fokus skal ske en styrkelse af sikkerhedsbevidstheden i fængslet. Det samme budskab er givet til de øvrige områdedirektører i kriminalforsorgens koncernledelse.

Der vurderes samlet set at være behov for at skærpe sikkerhedsindsatsen yderligere.

Direktoratet har på den baggrund udarbejdet vedlagte indsatsplan, der sammen med et fortsat fokus på videreudvikling af kriminalforsorgens sikkerhedsorganisation skal imødegå risikoen for undvigelser fra lukkede fængsler og arrester. Indsatsplanen indeholder tiltag, der er målrettet Herstedvester Fængsel, og tiltag, der mere generelt skal styrke indsatsen mod undvigelser fra lukket regi.

Som det fremgår af indsatsplanen, vil direktoratets sikkerhedsenhed i lyset af undvigelsen fra Herstedvester Fængsel desuden gennemgå kriminalforsorgens plansæt vedrørende gidseltagning, så det sikres, at de konkrete beredskabsplaner i fængsler og arrester bedst muligt værner om sikkerheden og imødegår risikoen for personfarlige undvigelser.

Det bemærkes afslutningsvis for god ordens skyld, at Rigspolitiet, Rigsadvokaten og Direktoratet for Kriminalforsorgen under inddragelse af regionerne fortsat arbejder på en handlingsplan til imødegåelse af udfordringer med undvigelser, der med afsæt i en undvigelse fra Psykiatrisygehus Slagelse i november 2019 navnlig har fokus på undvigelser uden for fængsler og arrester samt myndighedssamarbejdet i den forbindelse.

Med venlig hilsen

Ina Eliassen
Direktør